

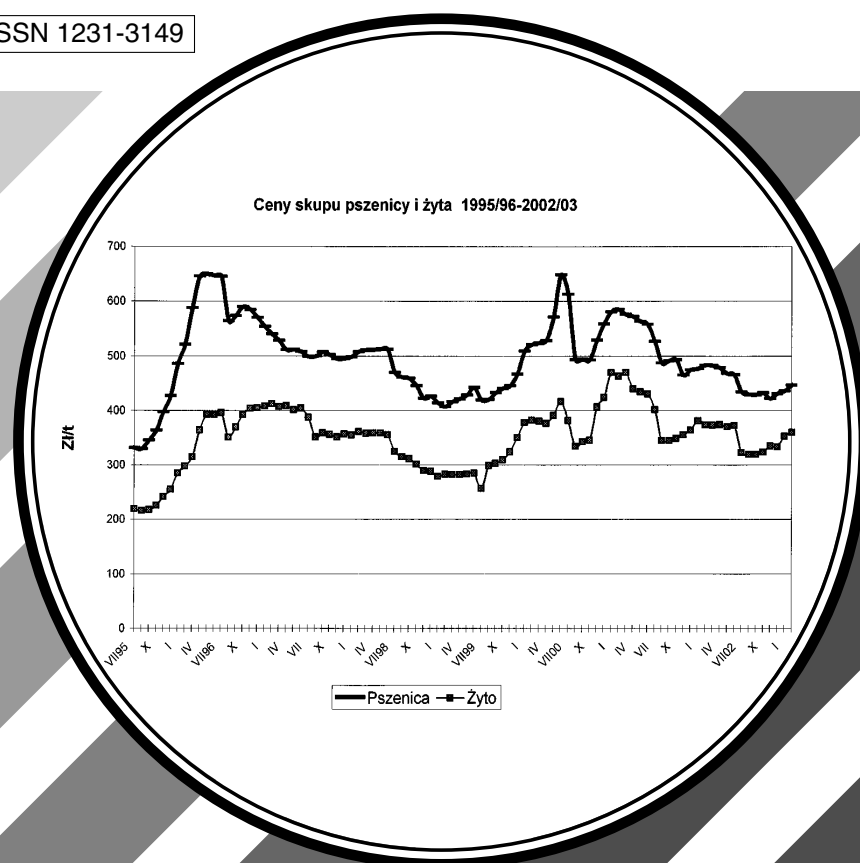

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

ISSN 1231-3149

ANALIZY
RYNKOWE

CZERWIEC 2003

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Krajowe zasoby – *M. Kisiel*
- III. Krajowe zużycie – *M. Kisiel, R. Urban, W. Łopaciuk*
- IV. Perspektywy handlu zagranicznego zbożami – *M. Kisiel, W. Łopaciuk*
- V. Zapasy na koniec sezonu – *M. Kisiel*
- VI. Interwencja rynkowa – *A. Orzyłowska-Fedak*
- VII. Ceny zbóż – *M. Kisiel*
- VIII. Aneks statystyczny

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

dr Michał Kisiel

• Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 551

mgr inż. Wiesław Łopaciuk

• Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

prof. dr hab. Roman Urban

• Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ •
Tel.: (0·prefiks·22) 826-25-85

mgr Agata Orzyłowska-Fedak

• Agencja Rynku Rolnego •
Tel.: (0·prefiks·22) 623-10-70

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 20.05.2003 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w listopadzie 2003 r.

REASUMPCJA

W sezonie 2003/04 zasoby zbóż ze źródeł krajowych zmniejszą się o 9% do 27.7 mln ton, w wyniku 5% spadku produkcji i 38% redukcji zapasów początkowych. W optymistycznym wariantcie prognozy produkcji zakładającym przeciętne warunki pogodowe mogą one okazać się o około 0.7 mln ton większe. Wówczas podaż ze źródeł krajowych w porównaniu z sezonem 2002/03 tj. zmaleje o 6.5% (do 28.4 mln ton).

Na przewidywany regres w **zbiorach zbóż** złoży się 6–3% spadek plonów. Według pesymistycznej wersji prognozy, zakładającej gorsze niż przeciętne warunki pogodowe, produkcja zbóż (wraz z mieszankami zbożowymi i kukurydzą) w roku 2003 wyniesie niespełna 25.5 mln ton, tj. będzie o ponad 1.3 mln ton mniejsza niż w roku 2002 (26.8 mln ton). W przeciętnych warunkach pogodowych spadek może być o połowę mniejszy tj. około 2.5%, a zbiory obniżą się, w porównaniu z rokiem ubiegłym, do 26.2 mln ton.

Stan **zapasów zbóż** na koniec bieżącego sezonu ocenia się na około 2.2 mln ton, wobec 3.6 mln ton w roku 2001/02. Oznacza to ich redukcję o 38%. W relacji do rocznego zużycia stan zapasów na koniec r. 2002/03 może się obniżyć o 5.5 punktu procentowego do 7.8%, tj. do niskiego poziomu, nie notowanego od r. 1995/96. Stan zapasów początkowych w obrocie rynkowym szacować można

na niespełna 1 mln ton (2.2 mln ton w r. 2002/03), zaś w gospodarstwach rolnych na 1.2 mln ton, wobec 1.8 mln ton w roku poprzednim.

Chłonność krajowego rynku zbóż w sezonie 2003/04 może zmniejszyć się o około 3% (o 0.7 mln ton) do 27 mln ton. Oczekiwać należy odwrócenia, dominujących w dwu poprzednich sezonach, wzrostowych tendencji popytu na pasze zbożowe. Po około 6% przyroście w roku 2002/03, **paszowe zużycie zbóż** może zmniejszyć się o około 4% do 16.9 mln ton. Powiększy się nieznacznie przerób ziarna jęczmienia w słodowniach oraz żyta w gorzelniach. Na dotychczasowym poziomie, nieco poniżej 5.8 mln ton, pozostanie spożycie zbóż.

W sezonie 2003/04 powiększą się do około 1.5 mln ton **niedobory** w bilansie produkcji i krajowego zużycia zbóż (0.9 mln ton w r. 2002/03). Mogą one być mniejsze o około 0.7 mln ton, jeśli sprawdzi się optymistyczny wariant prognozy zbiorów. W pierwszym przypadku import zbóż niezbędny dla pokrycia krajowego zapotrzebowania i utrzymania bezpiecznego stanu zapasów, oceniany jest na 1.4 mln ton, w tym 700 tys. ton pszenicy, w tym drugim natomiast na około 0.9 mln ton, w tym pszenicy 500 tys. ton.

Interwencja na rynku zbóż w 2003 roku będzie kontynuacją działań podejmowanych w roku 2002. Prowa-

dzony będzie skup pszenicy i żyta z dopłatą ARR oraz skup bezpośredni na zapasy operacyjne ARR. Nadal będą obowiązywały dopłaty do przechowywania zbóż w gospodarstwach, dopłaty wyrównawcze dla firm uczestniczących w skupie z dopłatą ARR oraz poręczenia do kwoty 300 mln zł na spłatę kredytów preferencyjnych zaciągniętych na skup zbóż na rzecz Agencji Rynku Rolnego.

Nie ulegnie również zmianom poziom cen interwencyjnych oraz wysokość dopłat do tych cen. Przedmiotem zakupów w systemie skupu z dopłatą ARR ma być 3 mln ton pszenicy i 0.7 mln ton żyta, do 1 mln ton wzrośnie ilość pszenicy przechowywanej w gospodarstwach z dopłatą, zaś na dotychczasowym poziomie (0.3 mln ton) pozostaną zakupy bezpośrednie na zapasy operacyjne ARR. Te ostatnie będą realizowane w listopadzie i grudniu 2003 po cenie interwencyjnej bez dopłat.

W sezonie 2003/04 nastąpi spadek krajowego popytu na zboża, ale spadek podaży będzie znacznie większy niż krajowego ich zużycia. Redukcja podaży wyniesie, w porównaniu z sezonem bieżącym, około 2.6 mln ton (o 9%) natomiast chłonność krajowego rynku zbożowego zmniejszy się o 0.7 mln ton (o niespełna 3%). Skutkiem tego nadwyżka podaży nad ich zużyciem, wynosząca w sezonie bieżącym około 2.7 mln ton, w nowym sezonie zmniejszy się do nie-

Tabela

Bilans zbóż ogółem* w latach 1996/97 - 2002/03 i prognoza 2003/04 (tys. ton)

Lata	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04		2002/03=100	
								I wariant	II wariant	I wariant	II wariant
Zapasy początkowe	2103	4544	4052	3955	3202	2515	3559	2233	2233	62,7	62,7
Areał uprawy	8679	8857	8800	8653	8752	8765	8263	8337	8337	100,9	100,9
Plony	2,91	2,86	3,08	2,97	2,54	3,07	3,24	3,14	3,06	97,0	94,3
Produkcja	25247	25350	27101	25690	22267	26902	26798	26212	25493	97,8	95,1
Import **	3427	1464	1309	1340	2419	975	540	935	1390	173,1	257,4
Ogółem zasoby	30777	31358	32461	30985	27889	30391	30897	29380	29116	95,1	94,2
Zużycie krajowe:	26009	27000	27979	27657	25280	26687	27679	26972	26950	97,4	97,4
- spożycie	5815	5810	5790	5793	5792	5794	5797	5798	5798	100,0	100,0
- wysiew	1990	1970	1947	1962	1956	1820	1836	1836	1836	100,0	100,0
- zużycie przemysłowe	682	776	824	959	930	1095	1161	1176	1176	101,3	101,3
- spasanie	16062	16965	18034	17638	15510	16600	17620	16930	16930	96,1	96,1
- straty i ubytki	1460	1479	1384	1305	1092	1379	1265	1232	1210	97,4	95,7
Eksport	224	306	528	125	95	145	986	120	60	12,2	6,1
Zapasy końcowe	4544	4052	3955	3202	2515	3559	2233	2289	2106	102,5	94,3
Zapas/zużycie (%)	17,3	14,8	13,9	11,5	9,9	13,3	7,8	8,4	7,8	x	x

*) łącznie z kukurydzą, ale bez gryki i prosa

Źródło: 1996/97-2001/02 wg GUS, 2002/03- 2003/04 szacunki i prognoza autorów.

spełna 800 tys. ton. Jest to istotna zmiana wzajemnych relacji popytu i podaży, która może stworzyć impuls do wzrostu krajowych cen zbóż.

Wystąpienia wzrostowych tendencji cen nie należy jednak oczekiwać wcześniej niż od listopada 2003. W okresie od lipca do października 2002 ceny pszenicy i żyta będą oscylowały wokół ceny interwencyjnej i dopiero w późniejszych miesiącach sezonu 2003/04 zboża powinny drożeć, ale przeciwdziałać temu może ro-

snąca ich podaż z importu. Na przednówku ceny pszenicy w skupie prawdopodobnie przekroczą 500 zł a żyta 390 zł za tonę.

Pozycja **przemysłowych zakładów młynarskich** w r. 2002 i I kwartale 2003 r. uległa wzmocnieniu na rynku produktów pierwotnego przetwórstwa zbóż, osłabła natomiast w przetwórstwie wtórnym. Firmy sektora od 3 lat osiągają bezpieczne i dość stabilne wyniki finansowe. Mimo dobrej i stabilnej rentowności przemysł mły-

narski charakteryzuje się niską płynnością finansową, bardzo powolną jej poprawą oraz wysokim zadłużeniem długo i krótkoterminowym. W 2003 roku może nastąpić pogorszenie wyników finansowych całego przetwórstwa zbóż. Rosnące ceny ziarna spowodują wzrost kosztów surowcowych przemysłu młynarskiego i innych działów produkcji przetworów zbożowych, a rozwinięta konkurencja nie pozwoli na sfinansowanie przyrostu tych kosztów wyższymi cenami zbytu produktów przetwórstwa.

SUMMARY

Reflecting a 5% decline in output and reduction in opening stocks by 38%, domestic grain supplies in the 2003/04 season are expected at 27.7 mio tons, i. e. 9% down from the previous season. According to an optimistic scenario, assuming average weather conditions, the output may turn up by 0.7 mio. If this scenario appears accurate, domestic grain supplies will decline by 6.5% to 28.4 mio tons.

Expected decline in grain crops will result from lower by 6–3% yields. According to a pessimistic scenario, assuming weather conditions below average, grain crops (including grain mixes and maize) in 2003 is expected to be slightly below 25.5 mio tons, which would be 1.3 mio tons down from 2002 (26.8 mio tons). Assuming average weather conditions, the decline may halve (by about 2.5%) and grain crops would then total 26.2 mio tons.

Grain stocks at the end of the current season are estimated at 2.2 mio tons versus 3.6 mio tons a year ago. This means a reduction by 38%. The stocks/use ratio at the end of the 2002/03 season may decline by 5.5 percentage points to 7.7%, which would be the lowest level since the 1995/96 season. Opening stocks held in market structures can be estimated slightly below 1.0 mio tons (2.2 mio tons previously). Opening stocks at the farm level are to amount

to 1.2 mio tons versus 1.8 mio tons previously.

The capacity of domestic market in the 2003/04 season is likely to shrink by about 3% (0.7 mio tons) to 27.0 mio tons. Dominating over the last two year upward tendencies in demand feed grain may turn reverse. Following a 6% increase in 2002/03, feed use of grains may total 16.9%, i. e. 4% down from the previous season. A slight increase is expected in the use of barley in malt production and rye in distilleries. Human consumption is expected to remain unchanged (slightly below 5.8 mio tons).

Shortages of production in relation to the domestic demand in the 2003/04 season are forecast to increase to about 1.5 mio tons (0.9 mio tons in 2002/03). Assuming the optimistic scenario the shortages may be lower by 0.7 mio tons. In order to match domestic demand and assure safe level of stocks it would be necessary to import circa 1.4 mio tons, including 0.7 mio tons of wheat. Considering the optimistic scenario, grain imports would total 0.9 mio tons, including 0.5 mio tons of wheat.

The intervention on grain market in 2003 would continue the measures undertaken in the previous year: procurement of wheat and rye with supplementary payments of the Agricultural Market Agency (AMA) and direct intervention purchases for the operational

stocks of the AMA. Payments for grain storage on farms, deficiency payments for companies participating in the procurement program and credit warranties up to 300 mio PLN still will be in force.

Intervention prices as well as the level of the supplementary payments will also remain unchanged. The system of procurement with supplementary payment of the AMA in 2003 will concern 3 mio tons of wheat and 0.7 mio tons of rye. The volume of wheat stored on the farms within storage payment scheme is expected to increase to 1. mio tons. Direct purchases for the operational stocks of the AMA will concern 300 000 tons and would be exercised in November and December 2003 at intervention prices without supplementary payments.

Although in the 2003/04 season domestic demand for cereals is expected to decline, grain supply is forecast to decline much deeper than use. While the reduction in supply would total 2.6 mio tons (9%), the capacity of domestic market would shrink by 0.7 mio tons (close to 3%). Therefore the surplus of supply, assessed in the current season at 2.7 mio tons, in the 2003/04 season would decline below 0.8 mio tons. This is a substantial change in the market fundamentals, which could trigger upward shift in domestic grain prices.

However grain prices are forecast to increase not earlier as since November

Table

Total grain balance sheet for the period of 1996/97-2002/03 and forecast for 2003/2004 ('000 t)

Seasons	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04		2002/03=100	
								senario I	senario II	senario I	senario II
Opening stocks	2103	4544	4052	3955	3202	2515	3559	2233	2233	62,7	62,7
Area sown	8679	8857	8800	8653	8752	8765	8263	8337	8337	100,9	100,9
Yield	2,91	2,86	3,08	2,97	2,54	3,07	3,24	3,14	3,06	97,0	94,3
Crops	25247	25350	27101	25690	22267	26902	26798	26212	25493	97,8	95,1
Imports	3427	1464	1309	1340	2419	975	540	935	1390	173,1	257,4
Total supply	30777	31358	32461	30985	27889	30391	30897	29380	29116	95,1	94,2
Domestic use	26009	27000	27979	27657	25280	26687	27679	26972	26950	97,4	97,4
- food	5815	5810	5790	5793	5792	5794	5797	5798	5798	100,0	100,0
- seeds	1990	1970	1947	1962	1956	1820	1836	1836	1836	100,0	100,0
- industrial uses	682	776	824	959	930	1095	1161	1176	1176	101,3	101,3
- feed	16062	16965	18034	17638	15510	16600	17620	16930	16930	96,1	96,1
- wastes and losses	1460	1479	1384	1305	1092	1379	1265	1232	1210	97,4	95,7
Exports	224	306	528	125	95	145	986	120	60	12,2	6,1
Carryover stocks	4544	4052	3955	3202	2515	3559	2233	2289	2106	102,5	94,3
Stocks/use ratio (%)	17,3	14,8	13,9	11,5	9,9	13,3	7,8	8,4	7,8	x	x

*) including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

Source: 1996/97-2001/02 - CSO, 2002/03- 2003/04 authors' estimations and forecast.

2003. Over the period of July – October 2003 the price of wheat and rye are likely to fluctuate around the intervention prices and are expected to increase later on in the 2003/04 season. However, the increase in grain prices can be hampered by growing imports. At the end of the 2003/04 season grain procurement prices are likely to exceed 500 PLN/t of wheat and 390 PLN/t of rye.

The position of milling industry in 2002 and first quarter of 2003 strengthen on the market of primary processing products, while in case of secondary processing some deterioration was observed. The companies of the sector have shown safe and stable financial results since 3 years. Despite fair and stable profitability milling industry is featured with low level of financial liqu-

idity, which is improving very slowly and high level of short – and long-term indebtedness. Financial results of the sector in 2003 are likely to deteriorate. Rising grain prices lead to higher raw material costs in milling industry and other types of grain processing industry. Developed competition will not allow for financing rising costs with higher prices of grain products.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek cukru /23/ • czerwiec 2003,
2. Rynek rzepaku /23/ • czerwiec 2003,
3. Rynek owoców i warzyw /22/ • lipiec 2003,
4. Rynek ziemi rolniczej /6/ • wrzesień 2003,
5. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /24/ • wrzesień 2003,
6. Rynek pasz /14/ • październik 2003,
7. Rynek mięsa /25/ • październik 2003,
8. Rynek drobiu i jaj /24/ • październik 2003,
9. Rynek mleka /25/ • październik 2003,
10. Rynek zbóż /25/ • listopad 2003,
11. Rynek ziemniaka /24/ • listopad 2003,
12. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /18/ • grudzień 2003,
13. Popyt na żywność /4/ • grudzień 2003.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2003 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
